

Sygn. akt V ACa 348/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Barbara Kurzeja
Sędziowie :	SA Olga Gornowicz-Owczarek del. SO Irena Waszkielewicz (spr.)
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Jawnej w G.

przeciwko K. O. i P. Ś.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 21 września 2012 r., sygn. akt V GC 87/11

oddala apelacje i zasądza od pozwanych na rzecz powódki kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 348/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Jawna w G. wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych R. C., K. O., K. D. oraz P. Ś. kwoty 237.218,19 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztami postępowania, tytułem odszkodowania na podstawie art. 299 k.s.h.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powódka posiada wobec spółki (...) Spółki z o.o. (dalej: (...) Sp. z o.o.) wierzytelności objęte dwoma tytułami egzekucyjnymi, na podstawie których wszczęła przeciwko tej spółce postępowanie egzekucyjne, które jednak okazało się bezskuteczne. Jednocześnie wskazała, iż pozwani pełnili funkcje prezesa zarządu tejże spółki, wobec czego ponoszą odpowiedzialność za jej zobowiązania.

Pozwani K. O. i P. Ś. we wniesionych odpowiedziach na pozew wskazali, iż w chwili obejmowania funkcji prezesa zarządu nie mieli wiedzy na temat sytuacji finansowej (...) Sp. z o.o., a w czasie pełnienia funkcji mieli utrudniony dostęp do jej dokumentów księgowych z uwagi na fakt, iż znajdowały się one w Biurze (...), które uzależniło wydanie dokumentów od uiszczenia zaległych należności na rzecz tego Biura. Dodatkowo, pozwani byli członkami zarządu (...) Sp. z o.o. w czasie, kiedy przeciwko spółce nie zostały jeszcze wydane nakazy zapłaty, na które obecnie powołuje się powódka. Pozwany P. Ś. podniósł ponadto, iż gdy zdał sobie sprawę ze złej sytuacji finansowej (...) Sp. z o.o. zamierzał złożyć wniosek

o ogłoszenie upadłości, co zostało mu uniemożliwione przez brak dostępu do dokumentów, a następnie przez odwołanie go z zajmowanego stanowiska. Natomiast pozwana K. O. wskazała, iż po trzech miesiącach sprawowania funkcji prezesa zarządu złożyła rezygnację, której powodem była właśnie niemożliwość ustalenia rzeczywistego stanu finansów spółki.

Wyrokiem z dnia 21 września 2012 roku (sygn. akt V GC 87/11) Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził solidarnie od pozwanych R. C., K. O., K. D. oraz P. Ś. na rzecz powódki kwotę 237.218,19 zł wraz

z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % od dnia 22 czerwca 2011 roku oraz zasądził solidarnie od pozwanych R. C., K. O., K. D. oraz P. Ś. na rzecz powódki kwotę 19.078 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Ponadto Sąd nadał rygor natychmiastowej wykonalności wyrokowi w pkt 1 w stosunku do pozwanych R. C. i K. D..

Wyrok ten został wydany w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Pozwani R. C., K. O., K. D. oraz P. Ś. pełnili funkcję prezesa zarządu spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w okresie: R. C. od 29 czerwca 2009 roku do 2 listopada 2009 roku, K. O. od 2 listopada 2009 roku do 8 lutego 2010 roku, K. D. od 8 lutego 2010 roku do 26 marca 2010 roku oraz P. Ś. od 26 marca 2010 roku do 2 czerwca 2010 roku.

Powódka (...) Spółka Jawna w (...) Sp.z o.o. współpracowały w ramach prowadzonych przez siebie działalności. Na podstawie zamówień składanych przez (...) Sp. z o.o. w okresie od dnia 6 lipca 2009 roku do 19 października 2009 roku realizowane były przez powódkę dostawy kruszywa. Następnie powódka wystawiła na rzecz (...) Sp. z o.o. faktury VAT, których wymagalność przypadała w okresie od 7 września 2009 roku do dnia 20 grudnia 2009 roku. Prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 30 czerwca 2010 roku (V GNc 96/10) Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził od (...) Sp. z o.o. na rzecz powódki kwotę 210.618,05 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami sądowymi w kwocie 2.633 zł oraz kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 7.217 zł. Natomiast dnia 1 lipca 2010 roku Sąd Rejonowy w Częstochowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (sygn. akt VIII GNc 1863/10) zobowiązujący (...) Sp. z o.o. do zapłaty na rzecz powódki kwoty 26.600,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 sierpnia 2009 roku oraz kosztami procesu w kwocie 2.750 zł. Postępowania egzekucyjne wszczęte przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siewierzu z wniosku powódki przeciwko (...) Sp. z o.o. zostały umorzone postanowieniami z dnia 10 grudnia 2010 roku i 17 grudnia 2010 roku.

Przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (...) Sp. z o.o. zaistniały na dzień 31 grudnia 2007 roku i istniały w latach 2007 – 2010. W dacie pełnienia funkcji członka zarządu przez pozwaną K. O. spółka uregulowała zobowiązania z tytułu dostaw i usług na kwotę 7.118.730,17 zł. (...) Sp. z o.o. od 2005 roku do początku 2010 roku zajmowała się (...) Sp. z o.o., w której biurze osobiście kilkakrotnie byli K. O. i P. Ś. i podczas pełnienia przez nich funkcji prezesa zarządu i mogli otrzymywać informacje niezbędne dla oceny stanu finansowego spółki. Oboje przed objęciem funkcji byli informowani przez współnika G. W. o złej sytuacji spółki. (...) Sp. z o.o. nie wpłynęła informacja, iż P. Ś. chce złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości (...) Sp. z o.o. Pozwana K. O. miała dostęp do wyciągów bankowych, a po otrzymaniu bilansu za rok 2009 złożyła rezygnację. W czasie sprawowania funkcji przez pozwaną (...) Sp. z o.o. wykonywała roboty drogowe w O., W. i M., z czego prace

w W. i M. zostały zakończone, a spółka otrzymała zapłatę. W czasie, kiedy funkcję sprawował P. Ś. zostało spłacone zadłużenie w kwocie około 800.000 zł oraz udało się odzyskać należności (...) Sp. z o.o. w wysokości 1.500.000 zł. Pozwani K. O. i P. Ś. wezwani przez powódkę do zapłaty uznali żądania za bezzasadne.

Sąd Okręgowy przyznał walor wiarygodności zeznaniom świadków S. N. i M. G. w zakresie, w jakim pozostawały one zgodne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym dotyczącym współpracy (...) Sp. z o.o. z firmą prowadzącą jej księgowość, przepływu dokumentów, informacji udzielanych członkom zarządu, w tym wynikających z wizyt K. O. i P. Ś. oraz kłopotów finansowych (...) Sp. z o.o. Jednocześnie Sąd odmówił wiarygodności wyjaśnieniom pozwanej K. O. w zakresie dotyczącym trudności w uzyskaniu dokumentacji finansowej (...) Sp. z o.o., albowiem nie znalazły one potwierdzenia

w pozostałym materiale dowodowym sprawy, w szczególności w zeznaniach świadka S. N., natomiast w pozostałej części uznał je za wiarygodne. Sąd uznał za niewiarygodne wyjaśnienia pozwanego P. Ś. dotyczące jego zamiaru złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (...) Sp. z o.o., gdyż nie znalazły one potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Sąd Okręgowy nie znalazł natomiast podstaw, by odmówić waloru wiarygodności sporządzonej w sprawie opinii biegłej sądowej D. K..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, iż powódka stosownie do art. 299 § 1 k.s.h. wykazała, iż przysługuje jej stwierdzona tytułem wykonawczym wierzytelność wobec (...) Sp. z o.o., której egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna. Pozwani również nie zaprzeczali okoliczności, iż (...) Sp. z o.o. nie posiada żadnego majątku, z którego byłoby możliwe zaspokojenie powódki. Sąd Okręgowy wskazał także, iż źródłem zobowiązania (...) Sp. z o.o. wobec powódki nie były nakazy zapłaty wydane przez sądy w czasie, kiedy pozwani nie pełnili już funkcji w zarządzie (...) Sp. z o.o., lecz wystawione przez powódkę faktury potwierdzające dokonaną na rzecz (...) Sp. z o.o. sprzedaż, których wymagalność przypadała na okres od 7 września 2009 roku do 20 grudnia 2009 roku. Zatem w sprawie zobowiązanie istniało i było wymagalne już w czasie, kiedy pozwani K. O. i P. Ś. sprawowali swoje funkcje.

Sąd Okręgowy stwierdził także, iż pozwani nie wykazali, zgodnie z ciężącym na nich w myśl art. 6 k.c. obowiązkiem, spełnienia przesłanek wyłączających ich odpowiedzialność

w myśl art. 299 § 2 k.s.h. argumentując, iż przepis ten przewiduje domniemanie winy członka zarządu z tytułu niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie ze względu na fakt, iż członkom zarządu powinien być znany na bieżąco stan finansowy spółki. Co więcej, właściwy czas do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości jest przesłanką obiektywną, ustalaną w oparciu o okoliczności faktyczne każdej sprawy, a dla jego określenia nie ma znaczenia subiektywne przekonanie członków zarządu. Skoro zatem pozwani sprawowali funkcję członków zarządu, to powinni zdawać sobie sprawę z odpowiedzialności jaka łączy się ze sprawowaniem tej funkcji oraz z obowiązków, jakie nakładają na nich obowiązujące przepisy prawa. Sąd Okręgowy wskazał, iż pozwana K. O. nie dochowała należytej staranności i nie zapoznała się z sytuacją finansową (...)

Sp. z o.o. ani przed objęciem funkcji prezesa jej zarządu, ani w czasie jej pełnienia. Pomimo, jak twierdzi, napotykania trudności w dostępie do dokumentacji, nie złożyła wcześniej rezygnacji i pełniła funkcję przez około 4 miesiące. W tym czasie miała dostęp do wyciągów z kont bankowych, realizowała kontrakty i obracała środkami finansowymi. Otrzymawszy bilans za 2009 rok, który obrazował odnotowaną przez spółkę stratę, miała świadomość sytuacji finansowej (...) Sp. z o.o., jednakże nie złożyła wniosku o ogłoszenie upadłości, uznając to za gorsze rozwiązanie dla spółki. Natomiast sam fakt złożenia rezygnacji nie zwolnił jej z odpowiedzialności, skoro pomimo zaistnienia ku temu przesłanek nie złożyła wniosku o ogłoszenie upadłości. Rozważania analogiczne do powyższych Sąd Okręgowy poczynił także odnośnie zasad odpowiedzialności pozwanego P. Ś. podnosząc, iż nie wykazał on, ażeby zwracał się do biura rachunkowego o przygotowanie dokumentów koniecznych do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a zatem jego twierdzenia o zamiarze złożenia takiego wniosku, któremu przeszkodził jedynie fakt odwołania go z zajmowanej funkcji, Sąd uznał za gołosłowne. Ponadto pozwany ten sam przyznał, iż miał świadomość złej sytuacji finansowej (...) Sp. z o.o., albowiem toczyły się przeciwko niej liczne postępowania egzekucyjne.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego został w całości zaskarżony apelacją pozwanej K. O., która podniosła zarzuty:

1. ustalenia stanu faktycznego sprawy w sprzeczności z zebrany materiałem dowodowym;
2. naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny materiału dowodowego, jak też dokonanie ustaleń na podstawie zeznań świadków w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego czy też zasadami logicznego wnioskowania – jak też naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 321 k.p.c.;
3. naruszenia art. 299 § 1 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię oraz niezastosowanie;

wnosząc o:

1. sprowadzenie akt Sądu Okręgowego Wydział II Karny w Częstochowie (sygn. II K 83/11) wraz z wyrokiem z dnia 15 maja 2012 roku wydanym wobec skazanego R. C.;
2. zmianę zaskarżonego przeczenia poprzez oddalenie powództwa wobec pozwanej K. O. w całości;
3. zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, iż Sąd I instancji ustalił stan faktyczny sprzecznie z zebrany materiałem dowodowym w zakresie w jakim uznał, iż pozwana O. miała dostęp do ksiąg spółki oraz że ponosi winę za niezłożenie wniosku o upadłość w terminie, mimo ustalenia, że przesłanki do złożenia takiego wniosku były już w 2007 roku. W ocenie skarżącej, wbrew twierdzeniom Sądu I instancji, zeznania świadka N. nie zasługują na uwzględnienie w zakresie w jakim twierdzi ona, iż nie było problemów z otrzymywaniem dokumentacji finansowej spółki w trakcie jej bieżącej obsługi. Pozwana podniosła także, iż nie była władna podejmować decyzji finansowych w sprawie dysponowania pieniędzmi spółki, w szczególności co do kolejności zaspokajania poszczególnych wierzycieli. Natomiast na szkodę (...) Sp. z o.o. działał R. C., co wynika z wyroku w powołanej sprawie II K 83/11 i wyłącznie on jest odpowiedzialny za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości tej spółki. Zatem w ocenie skarżącej, gdyby Sąd I instancji nie przekroczył zasady swobodnej oceny materiału dowodowego, wówczas prawdopodobnie ustaliby, iż pozwana O. nie ponosi winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość, nie miała ona bowiem informacji o spółce ani możliwości pozyskania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Pozwana zarzuciła także, iż Sąd I instancji dowolnie przyjął, iż gdyby pozwana złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości, wówczas powódka byłaby pełniej zaspokojona, aniżeli obecnie. Zdaniem skarżącej nie było możliwości zaspokojenia wierzytelności kategorii IV, a do takiej należą wierzytelności powódki, skoro zobowiązania (...) Sp. z o.o. wobec fiskusa i pracowników wynosiły około 1.000.000 zł.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 21 września 2012 roku (sygn. akt V GC 87/11) wniósł także pozwany P. Ś., zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o oddalenie powództwa przeciwko jego osobie w całości oraz o przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów. Pozwany ponownie przedstawił okoliczności sprawy. Podniósł także, iż w czasie pełnienia przez niego funkcji w zarządzie żadna z prowadzonych egzekucji komorniczych nie zakończyła się umorzeniem w związku z bezskutecznością, a wierzyciele byli zaspokajani. Jednocześnie podał, iż przyczyną bezskuteczności późniejszych egzekucji przeciwko (...) Sp. z o.o. był brak organu uprawnionego do jej reprezentacji. Pozwany zarzucił, iż Sąd I instancji nie wziął pod uwagę indywidualnego stopnia odpowiedzialności poszczególnych pozwanych i ich wpływu na bezskuteczność egzekucji oraz faktu, iż przyczyną bezskuteczności egzekucji wobec (...) Sp. z o.o. był brak organu uprawnionego do reprezentacji, a nie brak majątku. Należało uwzględnić także rolę właściciela spółki (...) Sp. z o.o. Skarżący zakwestionował także dokonaną przez Sąd ocenę wiarygodności zeznań świadka S. N. oraz samego pozwanego P. Ś. w zakresie, w jakim zeznania te były sprzeczne. W ocenie skarżącego Sąd I instancji nie wziął pod uwagę przesłanek wyłączających jego odpowiedzialność za brak złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w postaci nagłego odwołania go z funkcji prezesa po poinformowaniu właściciela o konieczności złożenia takiego wniosku, niezawinionego braku kontaktu z finansami i księgowością spółki, podjęcia działań w kierunku zmiany biura rachunkowego oraz braku szkody po stronie wierzyciela pomimo niezłożenia wniosku

o ogłoszenie upadłości, albowiem powódka nie miałaby szansy na zaspokojenie w większej części niż w przypadku złożenia takiego wniosku.

W odpowiedzi na apelację pozwanych P. Ś. i K. O. powódka wniosła o ich oddalenie i zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów postępowania wywołanego wniesieniem apelacji. Ponadto powódka wniosła o oddalenie jako spóźnionych wniosków dowodowych pozwanego przywołanych w apelacji, albowiem mógł on je przywołać w postępowaniu przed sądem I instancji, a w żaden sposób nie wykazał, iż potrzeba ich powołania wynika później. Ponadto powódka wskazała, iż w sprawie brak jest podstaw do uznania, że pozwani wykazali wystąpienie którejkolwiek z przesłanek uwalniających ich od odpowiedzialności w myśl art. 299 § 2 k.s.h. W szczególności nie wykazali w żaden sposób, iż w wyniku postępowania upadłościowego powódka uzyskałaby należność w niższej wysokości, niż dochodzona pozwem.

W piśmie procesowym z dnia 19 września 2013 roku pozwany P. Ś. złożył wniosek o przeprowadzenie dowodów z załączonych do pisma dokumentów, których nie mógł przedstawić w Sądzie I instancji z uwagi na uzyskanie ich dopiero po wniesieniu apelacji, a to: protokołu Walnego Zgromadzenia (...) Sp. z o.o. z dnia 24 czerwca 2010 roku na okoliczność prawdziwości jego twierdzeń o powodach jego odwołania, a także postanowienia Komornika M. W. o umorzeniu egzekucji KM 1552/10, skargi na czynności Komornika M. W. KM 1552/10, postanowienia Sądu Rejonowego w Zawierciu (sygn. I Co 2231/12) uchylającego ww. postanowienie komornika oraz postanowień Komornika M. W. sprawach KM 1549/10 i (...), których wydane zostały w oparciu o te same przesłanki których treść jest identyczna z uzasadnieniem uchylonego postanowienia o sygn. KM 1552/10 – na okoliczność, iż zaskarżone orzeczenie Sądu I instancji zostało wydane w oparciu o dokumenty wydane z naruszeniem prawa, tj. art. 827 k.p.c., co wyczerpuje znamiona art. 58 § 1 k.c.

Na rozprawie apelacyjnej dnia 25 października 2013 roku pozwany P. Ś. wniósł o dopuszczenie dowodów z przedłożonych przez siebie dokumentów oraz złożył wniosek o zawieszenie postępowania do czasu wyjaśnienia, czy nie nastąpiło naruszenie prawa przez komornika przy wydawaniu postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego oraz w postępowaniach, w których wydano nakazy zapłaty stanowiące tytuł egzekucyjny, albowiem w chwili ich wydania (...) Sp. z o.o. nie posiadała organu uprawnionego do jej reprezentacji.

Sąd Apelacyjny oddalił wniosek pozwanego o zawieszenie postępowania, albowiem w sprawie nie zachodziły przesłanki z art. 177 § 1 k.p.c.

Rozpoznając apelacje pozwanych Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje jako bezzasadne nie mogły zostać uwzględnione i podlegały oddaleniu.

Sąd Apelacyjny uznał za nietrafny zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, a wywody apelujących w tym względzie okazały się chybione. Podnieść należy, że zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku jest tylko wówczas słuszny, gdy Sąd orzekający opiera orzeczenie na faktach, które nie znajdują potwierdzenia w wynikach postępowania dowodowego bądź gdy zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych przez Sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania.

Sąd I instancji prowadząc postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie nie dopuścił się uchybień uzasadniających powyższy zarzut. Sąd ten przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy i poddał je krytycznej analizie i ocenie zgodnej z zasadami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c., nie przekraczając granic swobody zakreślonych prawem. W pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia Sąd Okręgowy ustosunkował się do nich i wyjaśnił, którym dowodom dał wiarę, a także z jakich powodów nie uznał za wiarygodne pozostałych. Przedstawiona przez Sąd I instancji analiza dowodów w pełni zasługiwała na uwzględnienie. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do kwestionowania ustaleń Sądu I instancji.

W konsekwencji, poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, jak i wnioski z nich wysnute, Sąd Apelacyjny podziela jako prawidłowe w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

W szczególności Sąd I instancji prawidłowo przyjął, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy zaistniała przesłanka bezskutecznej egzekucji wobec spółki (...) Sp. z o.o., która niewątpliwie jest warunkiem poniesienia odpowiedzialności przez członków zarządu. Przyjmuje się, iż "bezskuteczność egzekucji" oznacza niebudzącą wątpliwości nieściągalność wierzytelności od samej spółki, tj. stan, w którym z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności (por. wyrok SN z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129). Ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129). Dowodem bezskuteczności egzekucji może być w szczególności stwierdzenie, że egzekucja prowadzona na podstawie kodeksu postępowania cywilnego przeciwko spółce, na wniosek osoby dochodzącej roszczenia od członków zarządu lub na wniosek innego podmiotu, nie dała rezultatu. Powyższa okoliczność została przez powódkę wykazana, albowiem wynika ona z postanowień Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zawierciu M. W. z dnia 10 i 17 grudnia 2010 roku umarzających w całości postępowanie egzekucyjne przeciwko spółce (...) Sp. z o.o., na podstawie art. 824 § 1 ust. 3 k.p.c., a zatem wobec stwierdzenia, iż oczywistym jest, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. Z uzasadnień przywołanych postanowień wprost wynika, iż egzekucja okazała się bezskuteczna.

Natomiast fakt, iż postanowienia te mogły zostać wydane z naruszeniem art. 827 k.p.c., to jest bez wymaganego przepisami prawa wysłuchania dłużnika, nie kwestionuje istnienia przyczyn ich wydania, to jest stanu bezskuteczności egzekucji. Nie ulega także wątpliwości, iż okoliczność ta nie musi wynikać z prawomocnego postanowienia komornika o umorzeniu postępowania z tej przyczyny. Jednakże z dokumentów, dopuszczonych jako dowody w sprawie przez Sąd Apelacyjny, wynika, iż skargi na postanowienia Komornika M. W. z dnia 10 i 17 grudnia 2010 roku o umorzeniu egzekucji zostały prawomocnie odrzucone (postanowienie z dnia 25 lutego 2013 roku sygn. akt I Co 284/13 k. 747-748 i postanowienie z dnia 8 sierpnia 2013 roku sygn. akt VI Cz 872/13 k. 751-754). Zatem oba zaskarżone postanowienia Komornika, w przedmiocie umarzenia w całości postępowania egzekucyjnego przeciwko spółce (...) Sp. z o.o. są prawomocne.

Postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji, jeżeli nie wynika z niego nic innego, jest wystarczającym dowodem dla stwierdzenia, że bezskuteczna okazała się egzekucja z całego majątku dłużnika. Jeżeli jednak pozwany twierdzi, że egzekucja została umorzona, pomimo, iż spółka posiadała majątek, nie jest pozbawiony możliwości wykazania tego faktu. Członkowie zarządu, aby uwolnić się od odpowiedzialności za nieściągalne zobowiązania spółki, winni wykazać, że egzekucja nie objęła innych, konkretnych składników majątku, z których mogłaby okazać się skuteczna (por. wyrok SN z dnia 20 października 2005 r. II CK 152/05 OSNC 2006/7-8/134 oraz wyrok SN z dnia 30 maja 2008 roku III CSK 12/08, lex 447785). W myśl art. 6 k.c., ciężar dowodu w tym wypadku spoczywa jednak na pozwany. Tymczasem pozwany P. Ś. nie wskazał żadnego konkretnego składnika majątku spółki, do którego mogłaby zostać skierowana egzekucja, ograniczając się do ogólnikowych twierdzeń, iż spółka posiadała majątek w postaci wierzytelności o zwrot uiszczonych kaucji gwarancyjnych. Nie powołał jednakże na tą okoliczność żadnych dowodów, będąc pouczony o takim obowiązku przez Sąd Apelacyjny. W związku z powyższym, wobec brak dowodów przeciwnych, Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, iż egzekucja wobec spółki (...) Sp. z o.o., była bezskuteczna w rozumieniu art. 299 § 1 k.s.h.

Podkreślenia wymaga także fakt, iż w toku niniejszego postępowania Sąd na mocy art. 365 § 1 k.p.c. był związany prawomocnymi orzeczeniami, w szczególności nakazami zapłaty z dnia 30 czerwca 2010 roku i 1 lipca 2010 roku wydanymi przeciwko (...) Sp. z o.o., a ich wzruszenie jest możliwe tylko w trybie określonym w kodeksie postępowania cywilnego, w szczególności poprzez wznowienie postępowania podstawie art. 399 k.p.c., w oparciu o przesłankę z art. 401 pkt 2 k.p.c. Takie postępowanie jak dotąd nie zostało jednakże zainicjowane.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 299 § 2 k.s.h. należy wskazać, iż przepis ten wskazuje trzy sytuacje, w których możliwe jest uwolnienie się członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki, a mianowicie jeżeli wykaze, że:

1. we właściwym czasie doszło do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub wszczęto wobec niej postępowanie układowe;
2. choć nie doszło we właściwym czasie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (lub nie wszczęto postępowania układowego), to miało to miejsce nie z jego winy;
3. choć nie doszło we właściwym czasie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (lub nie wszczęto postępowania układowego), to wierzyciel nie poniósł z tego tytułu szkody.

Należy jednak podkreślić, iż ciężar dowodu wskazanych wyżej okoliczności stosownie do art. 6 k.c. spoczywa na osobie pozwanej.

Przepis art. 299 § 2 k.s.h. przewiduje domniemanie winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o upadłość we właściwym czasie, albowiem członkom zarządu powinien być bowiem znany na bieżąco stan finansowy spółki i możliwość zaspokojenia długów (tak słusznie SN w wyroku z 11 marca 2008 r. II CSK 545/07, LEX nr 385597). Członek zarządu, chcący uniknąć odpowiedzialności, powinien wykazać swój niezawiniony brak kontaktu z finansami i księgowością spółki. Natomiast brak winy może wiązać się z różnymi okolicznościami, istotne jest jedynie, aby te okoliczności powodowały brak możliwości stwierdzenia istnienia podstawy do ogłoszenia upadłości pomimo dołożenia należytej staranności przez członka zarządu (wyrok SN z 6 maja 2009 r., II CSK 661/08, LEX nr 511995). W okolicznościach przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił,

iż zarówno pozwana K. O. jak i pozwany P. Ś. nie dołożyli należytej staranności przy sprawowaniu funkcji prezesa zarządu, a w szczególności nie podjęli odpowiednich działań w celu zapoznania się z dokumentacją finansową tejsze spółki. Brak jest bowiem jakichkolwiek dowodów świadczących o tym, iż na piśmie zwracali się do biura rachunkowego o jej udostępnienie. W ocenie Sądu Apelacyjnego, nawet w razie przyjęcia,

iż odmawiano im wglądu do dokumentacji, jako uprawnionym do reprezentacji (...) Sp. z o.o. przysługiwało im żądanie wydania tych dokumentów, którego w razie braku dobrowolnego spełnienia mogli dochodzić na drodze sądowej. Zaniechanie pozwanych w tym przedmiocie oznacza, iż nie dopełnili oni swoich obowiązków, a tym samym do niezgłoszenia wniosku o upadłość doszło z przyczyn przez nich zawinionych.

Natomiast sam fakt, iż stan niewypłacalności istniał już w chwili obejmowania przez pozwanych funkcji prezesa zarządu nie ma wpływu na ich odpowiedzialność. Członkowie zarządu byłiby bowiem zwolnieni od odpowiedzialności jedynie wówczas, gdy po objęciu swojej funkcji i ustaleniu stanu interesów spółki, natychmiast złożyliby odpowiedni wniosek, czego jednakże nie uczynili.

Wbrew twierdzeniom pozwanych podnoszonym w apelacjach, nie wykazali oni również, iż wierzyciel nie uzyskałby zaspokojenia swej wierzytelności względem spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością z powodu braku wystarczającego majątku spółki, nawet gdyby wszczęto postępowanie upadłościowe na skutek wniosku złożonego we właściwym czasie. Tym samym w sprawie nie wystąpiła także kolejna z przesłanek egzoneracyjnych, to jest brak związku przyczynowego pomiędzy niezgłoszeniem przez członka zarządu wniosku

o upadłość lub wszczęcie postępowania układowego a szkodą wierzyciela spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością doznaną w następstwie nieskutecznie przeprowadzonej egzekucji z majątku spółki. Zgodnie bowiem z art. 299 § 2 k.s.h. członek zarządu nie ponosi odpowiedzialności, jeśli wierzyciel i tak nie uzyskałby zaspokojenia, nawet wtedy, gdyby którykolwiek z członków zarządu złożył wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie. Powyższe oznacza jednak konieczność rozważenia możliwości zaspokojenia wierzyciela przy uwzględnieniu stanu aktywów i pasywów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ze względu na właściwą chwilę,

gdy powinno było być wszczęte postępowanie upadłościowe i przy uwzględnieniu zasad zaspokajania wierzycieli obowiązujących w tych postępowaniach (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r. III CZP 143/07 OSNC 2009/3/38, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2003 r. III CKN 1281/00 LEX nr 109438, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 r. II CSK 661/08). Tymczasem pozwani w toku procesu nie zawnioskowali żadnych dowodów na tą okoliczność. Nie ulega natomiast wątpliwości, iż ustalenie w jakiej wysokości powódka zostałaby zaspokojona w trakcie postępowania upadłościowego toczącego się na skutek wniosku o ogłoszenie upadłości złożonego przez każdego z pozwanych niezwłocznie po objęciu funkcji prezesa zarządu, wymaga wiadomości specjalnych, albowiem konieczne jest między innymi wyliczenie wysokości aktywów i pasywów spółki na właściwą chwilę, gdy powinno było być wszczęte postępowanie upadłościowe oraz uwzględnienie charakteru poszczególnych wierzytelności przysługujących wierzycielom wobec tej spółki. Podkreślenia wymaga także fakt, iż postępowanie dowodowe w tym zakresie winno być zainicjowane przez pozwanych, po powołaniu się przez nich na istnienie takiej okoliczności wyłączającej ich odpowiedzialność, czego pozwani w postępowaniu przed Sądem I instancji nie uczynili.

Natomiast Sąd Okręgowy był uprawniony do stwierdzenia, iż gdyby pozwani złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości (...) Sp. z o.o., to powódka mogłaby odzyskać choć część przysługujących jej należności, albowiem jest to założenie wynikające

z odszkodowawczego charakteru odpowiedzialności członków zarządów uregulowanej w art. 299 k.s.h.. Jednocześnie powyższe co nie stoi na przeszkodzie wykazywaniu przez członka zarządu w myśl art. 299 § 2 k.s.h., iż pomimo, że nie doszło we właściwym czasie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, to wierzyciel nie poniósł z tego tytułu szkody.

Reasumując Sąd Apelacyjny stwierdził, iż Sąd Okręgowy słusznie uznał, iż pozwani nie udowodnili w myśl art. 299 § 2 k.s.h. istnienia okoliczności uzasadniających zwolnienie ich z odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

Z powyższych względów apelacje podlegały oddaleniu jako nieuzasadnione (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., przy uwzględnieniu § 2 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 nr 163 poz. 1349 ze zm.). Powódce, która wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, należy się zwrot tychże kosztów, które ograniczają się do kosztów zastępstwa procesowego, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.